

Дониш андар дил чароғи равшан аст

НУРАФШОН

28-феврали соли 2015 №1(1)

Нашрияи Донишкадаи энергетикӣи Тоҷикистон

ПАЙҶОМИ ПАЁМ

САҲ 2.

ОБ БАРОИ ҲАЁТ 2005-2015

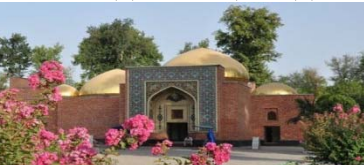
САҲ 3.

МОДАРАМ ЧОНУ ДИЛАМ
ЯКТО ТУ

САҲ 4.

БАҲШИДА БА 700 СОЛАГИИ
МИР САИД АЛИИ ҲАМАДОНӢ

САҲ 7.

**ТАЪМИНИ ИСТИҚЛОЛИЯТИ ЭНЕРГЕТИКӢ БЕҲТАРИН ОМИЛИ
БЕҲДОШТИ РӮЗГОРИ МАРДУМ АСТ**

ЭМОМАЛӢ РАҲМОН

ДУРАХШОН БОШ, «НУРАФШОН»!

Табрикоти Назаров Хайрулло, ректори Донишкадаи энергетикаи Тоҷикистон ба муносибати нашри шумораи аввали рӯзнамаи донишкадавии «Нурафшон»

Раёсати Донишкадаи энергетикаи Тоҷикистон дар шаҳри Кӯргонтеппа ба тарбияи маънавии донишҷӯён таваҷҷуҳи хоса зоҳир карда, аз роҳу воситаҳои гуногуни тарғибу ташвиқ истифода мебарад. Воҳӯриҳо, суҳбатҳо, ҳашарҳои умумишаҳрӣ, баҳсҳои илмӣ ва ғайра донишу малакаи барққорони ояндаро сайқал медиҳанд. Яъне донишҷӯёни Донишкада аз равандҳои иқтисодию иҷтимоии ҷумҳуриамон бетараф нестанд, балки пешоҳанги созандаву бунёдкорӣ дар Ватани соҳибистиклоламон мебошанд.

Маҳз серпахлу будани кори маънавӣ ва дар руҳияи дӯстдорӣ арзишҳои миллӣ ва башарӣ ба камол расидани мутахассисони оянда тақозо мекунад, ки дар ин чода ҳамқадами замон бошем. Аз ин рӯ, бо қарори Шӯрои олимони Донишкада рӯзнамаи донишкадавии «Нурафшон»-ро таъсис додем. Ҳадаф он аст, ки устодону донишҷӯён онро ҳамчун минбар истифода карда, мақолаҳои илмӣ худро дар он дарҷ кунанд ва набзи ҳаёли Донишкада дар саҳифаҳои «Нурафшон» эҳсос шаванд. Аз дастовардҳои илмӣ, усули пешқадами таълим ва дарсзудкунии донишҷӯёни он сари вақт огоҳӣ ёбанд. Боварӣ дорем, ки «Нурафшон» чун нури хирад, дониш ва заковат ба қалбҳо роҳ ёфта, чодаҳои ояндаро мунавар месозад. Дар баланд шудани сатҳи дониш ва тарғиби ғояи мафкураи миллӣ чун раҳнамо хизмат мекунад. Ба ин рӯйдоди муҳими фарҳангӣ кулли устодон ва донишҷӯёни Донишкадаро табрику таҳният меғӯям. Дурахшон бош, «Нурафшон»!

Пайгоми Паём

Дастуру супоришҳо оид ба рушди соҳаи энергетика дар Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ.

Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ тамоми паҳлуҳои фаъолияти шаҳрвандони сарзамини моро фаро гирифта, таҳлили солонаи зинаҳои рушди Тоҷикистони соҳибистиклол ва маҷмӯи дастуру тавсияҳои муҳим баҳри таъмини зиндагии шоиста барои мардуми кишвар мебошад, барои кормандони соҳаи энергетика низ як барномаи муҳими танзими фаъолият ҳастанд.

Ин Паёмро метавон яке аз падидаҳои таърихӣ ва зиндагисози асри 21 дар ҳаёти кунунии халқу миллати тоҷик арзёбӣ кард. Зеро тамоми паҳлуҳои фаъолияти шаҳрвандони сарзамини моро фаро гирифтааст. Тавре ки дар Паём зикр гардид, соҳаи энергетика яке аз соҳаҳои муҳим ва ояндасози ҳаёти кишвар ба шумор меравад.

Бо дарназардошти он, ки энергетика яке аз соҳаҳои афзалиятноку муҳими иқтисоди кишвар ба шумор меравад, солҳои охир барои инкишофи он як қатор тадбирҳои муассир, аз ҷумла азнавсозиву барқароркунии иқтидорҳои истехсолӣ ва

шабакаҳои интиқоли нерӯи барқ амалӣ карда шуданд.

Танҳо соли 2014 агрегати дуҷуми нерӯгоҳи барқӣ-обии «Сангтӯда-2» ва агрегати якуми навбати аввали Маркази барку гармидиҳии “Душанбе – 2” бо иқтидори 220 мегаватт ба қор дароварда шуда, сохтмони навбати дуҷуми он оғоз гардид, ки соли 2017 бо дарназардошти навбати аввал бо иқтидори 400 мегаватт ба истифода дода мешавад.

Инчунин ташхиси мустақили байналмилалӣ лоиҳаи сохтмони нерӯгоҳи барқӣ-обии Роғун ва арзёбии таъсири экологиву иҷтимоии он дар муддати ҳафт соли охир аз ҷониби Бонки Умумиҷаҳонӣ, коршиносони мустақили байналмилалӣ ва ширкату мутахассисони хориҷии соҳа гузаронида шуд.

Имрӯзо ба ҳама маълум аст, ки норасоии нерӯи барқ яке аз монеаҳои асосии рушди иқтисодиву иҷтимоии кишвари мо мебошад ва айни замон дар ҳаёти иҷтимоии мардум мушкilotи зиёд эҷод мекунад.

Ҷиҳати ҳалли норасоии шадиди нерӯи барқ ва бо ҳамин роҳ таъмин намудани рушди босуботи иқтисодӣ ва баланд бардоштани сатҳи некӯахлоқии мардум мо қорҳои барқарорсозиву сохтмонро дар ин иншооти тақдирсоз тибқи талаботи меъёрҳои байналмилалӣ идома медиҳем.

Вақтҳои наздик табрики як қатор лоиҳаҳои муҳими давлатӣ, ки аҳамияти минтақавӣ доранд, аз ҷумла сохтмони лоиҳаҳои бузурги байнидавлатӣ хати интиқоли барқи баландшиддати КАСА-1000 ва лӯлаи гази Осиеи Марказӣ – Ҷумҳурии Халқии Хитой оғоз мегардад.

Ҳоло аз ҷониби Ҳукумати кишвар қорҳои лоиҳаҳои нерӯгоҳҳои барқӣ обии “Шӯроб”, “Нуробод - 1”, “Нуробод - 2”, “Айнӣ”, “Фондарё”, “Санобод” ва “Себзор” идома дошта, сохтмони хатҳои интиқоли барқ ва бунёди барқарорсозии зеристгоҳҳои барқии ба нақша гирифташуда ба итмом расонида мешавад. Танҳо барои амалисозии ин се лоиҳа, яъне таҷдиду барқарорсозии нерӯгоҳҳо, ки зиёда аз 40-50 сол боз хизмат мекунанд, якуним миллиард сомонӣ равона карда мешавад.

Умуман, дар даврони истиқлолият даҳҳо нерӯгоҳҳои хурду бузург ва Маркази барку гармидиҳӣ бо иқтидори 1020 мегаватт сохта, ба истифода дода шудаанд, ки ин ба 24 фоизи иқтидорҳои аз замони шӯравӣ то имрӯз истифодашаванда баробар аст.

Бахтиёр Абдуалиев, саромӯзгори кафедраи «Фанҳои гуманитарӣ»

**Бахшида ба даҳсолаи
байналмиллалӣ
«Об барои ҳаёт»**

Мувофиқи ақидаи биологӣ Франсави Р.Дюба
«Ҳаёт ҳамчун оби чондор аст».

Об яке аз сарчашмаҳои асосӣ барои ҳаёт ба шумор меравад. Ягон реаксияи биохимиявӣ дар организм бе иштироки об намегузарад. Об инчунин манбаи оксигени атмосфера буда, звенои асосиро дар байни табиати зинда ва ғайри- зинда ташкил медиҳад. Фаъолияти ҳамаи организмҳо аз он вобастагӣ дорад.

Укёнусҳои ҷаҳонӣ ҳамчун манбаи об барои ҳаёт замина гузоштаанд. Мувофиқи расмҳои аз кайҳон гирифташуда 70,8 % сатҳи замин ба об пушида шудааст. Миқдори об дар замин ба 1,4 · 10¹⁸ т баробар буда, аз он оби тоза, оби дарё ба баҳрҳо 2·10¹⁵т ташкил медиҳад. Дар як сол аз сатҳи замин 40 ҳазор км³ оби тоза хорич мегардад, ки аз он инсоният 3,5 ҳазор км³ – ро дар як сол истифода мебарад. Зиёда аз 28 ҳазор км³ он ба баҳрҳо мерезанд. Як қисми дигари он дар биёбонҳо нест мегардад. Қисми зиёди об бо сабаби ифлос гардидани истифода бурда намешавад.

Дар асри XX афзоиши аҳоли 3 маротиба ва талабот ба об 7 маротиба боло баромадааст. Айни ҳол талабот ба оби тоза нисбат ба афзоиши аҳоли 2 маротиба зиёд гардидааст.

Дар 50- соли охир истифодабарии об 4 маротиба, яъне аз 1000км³ то 4100 км³ дар як сол афзудааст. 70% - оби истифодашаванда барои корҳои обёрӣ ва 30% - и он дар саноат ва хоҷагии коммуналӣ истифода бурда мешавад.

Яке аз проблемаҳои муҳими инсоният дар асри 21 масъалаи ҳифз ва оқилона истифода бурдани об мебошад. Инро бояд тамоми мардуми сайёра имрӯз ба ҳубӣ дарк намоянд.

Об ҳамчун сарвати бебаҳои табиат беохир набуда, муносибати бемулоҳиза ва истифодаи исрофкоронаи он боиси сар задани проблемаҳои мушкили инсоният мегардад. Мутаассифона чунин муносибат имрӯз назаррас аст. Аз ин ҷост, ки таъминоти оби нӯшокӣ дар бисёр кишварҳои ҷаҳон мушкил гардидааст. 1,3 млрд. нафар аҳолии кураи замин аз нарасидани оби нӯшокӣ танқисӣ мекашанд. Ҳар сол дар ҷаҳон бо сабаби истеъмоли оби ғализу ифлос 5 млн. нафар одамон ҳалок гардида, бештар аз 3 млн.ба беморҳои гуногун дучор мегарданд.

Бо назардошти муҳимияти масъалаи мазкур Президенти кишварамон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар мақолаи худ «Тоҷикистон дар остонаи асри 21» ба масъалаи глобалии экологии мамлакат

даҳл намуда, қимати оби дарёро ба қимати нафти ҷаҳон баробар ҳисобидоаст.

Тоҷикистон, ки дорои захираҳои бузурги оби тоза мебошад, дар ҳалли мушкилоти зерин таъсири мусбат мерасонад. Дар ҳавзу обанборҳои Тоҷикистон 45,3 км³ захираи об мавҷуд аст. Захираи оби ошомидани кишвари мо 19,3 км³ – ро ташкил медиҳад, манбаҳои обҳои зеризаминӣ бошад 51,2 км³ аст. Бояд кайд намуд, ки 65 фоизи оби ҳавзаҳои баҳри Арал аз дарёҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷорӣ мешавад.

Дар Тоҷикистон шумораи умумии дарёҳо ба 928 мерасад, ки дарозии ҳар кадом беш аз 10 км ва дарозии умумии онҳо беш аз 28500 километрро ташкил медиҳад. Ҳамаи ин ба дараҳои танги баландкӯҳ аз баландҳои азими зинадор босуръат ҷорӣ мешаванд. Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои захираҳои бепеҳни манбаҳои гидроэнергетикӣ буда, аз рӯи бузургии ҳаҷми умумии онҳо дар ҷаҳон ҷои 8 – ум ва аз рӯи ҳаҷми қисми захираҳо (ба ҳар сари аҳоли ва ба ҳар 1 км. худуд) ҷои аввалу дувумро ишғол мекунад. Захираи умумии солони потенциалӣ энергияи барқи обӣ дар ҷумҳури зиёда аз 527 млрд. кВт. соат – ро ташкил медиҳад, ки аз ин танҳо зиёда аз 5% -аш мавриди истифода қарор гирифтааст.

Бояд гуфт, ки дарёҳои Тоҷикистон манбаи асосии пуршавии баҳри Арал ба шумор мераванд. Дарёи Аму серотарин дарёи Осиёи Миёна мебошад. Дарозии он 2325 километрро ташкил дода, шохоби он Панҷ худуди қисми ҷанубии ҷумҳуриро аз давлати ҳамсояи Афғонистон ҷудо менамояд. Колонтарин ва пуротарин шохобҳои Амударё дарёҳои Панҷ ва Вахш ба ҳисоб мераванд. Дарозии дарёи Панҷ 921 км-ро ташкил медиҳад.

Ҳавзаҳои обҷамъкунии ин дарёҳо васеъ мебошанд. Аз ҷумла, масоҳати ҳавзаҳои дарёи Панҷ 114000 км² буда, аз маҷрои он дар як сол 35 км³ об ҷорӣ мешавад. Дарёи Вахш дарозтарин шохоби Амударё буда, дарёи байнисарҳадӣ ба ҳисоб намеравад. Дарозии дарёи Вахш 643 километр буда, масоҳати ҳавзаҳои он 1740 км² ва дарозииаш 71 км – ро ташкил медиҳад. Мавҷудияти релеф, маҳалу иқлими хоси минтақа яке аз сабабҳои асосии серобию тезобии дарёи Вахш гардидааст. Чунин шароит имкон фароҳам овардааст, ки аз 1км маҷрои Вахш 13 ҳазор киловатт нерӯи барқ ҳосил

карда шавад. Иқтидори энергетикӣ дарёи Вахш 75%-и захираи нерӯи барқӣ ҷумҳуриро ташкил медиҳад. Дар минтақаҳои Осиёи Марказӣ сатҳи муносибатҳои ҳуқуқӣ ва иқтисодӣ дар масъалаи тақсимот ва истифодабарии об то ҳол дар дараҷаи зарурӣ қарор надорад.

Вазъияти об дар ин минтақа ғайриоддӣ аст: об гӯё бисёр аст, аммо дар айни замон камӣ мекунад. Мушкилот дар он аст, ки об аксар вақт исрофкорона сарф карда мешавад. Майдони замини обёршудаи ин минтақа аз соли 1960 то соли 1990 ба миқдори 65% афзуда, аҳоли аз 14 млн нафар ба 50 млн расидааст ва талаботи солони нисбати об аз 60 то 120 км³ зиёд шудааст. Пас маълум мешавад, ки вазъияти таъминоти аҳоли бо об, аз он ҷумла оби нӯшокӣ боз ҳам мушкилтар гардидааст.

Дар оянда бо мӯътадил шудани вазъии сиёсӣ дар Афғонистон дар он ҷо талабот нисбати об афзудан мегирад. Чун дар ин минтақаҳо об ниҳоят зиёд сарф мешавад, норасоии об дар ин ҷо як омил маҳдудкунандаи пешравии иқтисодӣ шуда менамояд. Сарчашмаи асосии таъминоти обии қисми шимолии Афғонистон ба Амударё рост меояд. Дар ин вазъият беҳатарии экологӣ ва об барои мамлакатҳои Осиёи Миёна моҳияти махсус пайдо мекунад.

Амали гардидани даҳсолаи байналмилалӣ «Об барои ҳаёт» солҳои 2005-2015 таваҷҷуҳи ҷомеаи ҷаҳониро ба ҳалли проблемаҳои оби тоза ва истифодаи оқилонаи зиёд гардонид.

Д.Исоев, ноиби ректор оид ба таълим

Эҷодкорони мо

“Аҳсан ба меҳри модар”

Модарам чону дилам яктои ту,
Мисли садбарги таре зебон ту,
Баҳри мо фарзандҳоят хуни дил ҳам хӯрдаи,
Меҳри худро баҳри хар яктои мо бахшидаи.

Нақши худ дар зиндагӣ беҳад баланд бозидаи,
Баҳри моён таълиму илму заковат додаи.
Баҳри хоби мо накарди хоб шабҳои дароз,
Хостаи моро ҳамеша бар амал овардаи.

Заҳмату кӯшиш қардӣ то шавам бо по равон,
Пас бикардӣ бо машаққат хар яки моро калон.
Боз гуфти хушсухан бошеду боахлоқ ҳам,
То ки бошед байни халқ бообрӯву муҳтарам.

Шеравлиё Исқандаров, донишҷӯи бахши 3-юми гурӯҳи 430103 “Б”

**Модарам чону дилам
яктой ту**

Бахшида ба рӯзи модарон

Модар сазовор ба хама гуна ситоиш аст, вафси ӯ поён надорад, харчанд солҳо боз, балки асрҳо боз аҳли сухан ва бузургафроди ҷаҳон ҳадиси модарро мегӯянд тавсифаш мекунад. Модар муҳимгарин омили таъмини идомаи зиндагӣ дар олам аст ва аз ин ҷост, ки ӯро сарчашмаи ҳаёт меноманд. Устод Лоик барҳақ гуфтааст:

Гар шоири он олам якҷо мадеҳа гӯянд,

Як байт ҳам наарзад андар санои модар!

Модар бо шири сафеду поки самимиаш моро аз хурдӣ хушдор медиҳад, ки бояд ҳақиқати зиндагиро ҷӯё бошем, дар хама гуна лаҳзаҳои ҳаёт пок бошем, диламон олуидаи қудурат набошад ва ниҳоят, таманноӣ ӯ он аст, ки роҳнамои ҳамеша сафеду ҳамвор бошад. Афсӯс, ки баъзан ин мӯъҷизаи оламо ба кунчи фаромӯши оварда, хилофи фармуаҳои амал менамоем. Лоики зиндаёд дар мисоли модари хеш ба тамоми модарони олам арҷ гузоштааст:

Модар, модаро, шири сафедам додӣ,

Дунё ба умед асту умедам додӣ.

То бар сари ман чӣ ояд аз бешу камӣ,

Ту бар сари гаҳвора набидам додӣ.

«Биҳиш зери қудуми модарон аст»,-омадааст дар ҳадиси мубораки Муҳаммад (с.а.в)

Дар ҳақиқат, ҳамин ки модар мегӯем, пеши назарамон як муҷассамаи ишқ, зебӣ, меҳр, гамхорӣ, малоҳат, салобат, садоқат, адолат, шафқат... пайдо мегардад. Ҳамаи инро танҳо модар метавонад дар худ таҷассум намояд. Танҳо ҳамин калма бозтоби зиндагии хуш, таъби болида, комёбӣ аст. Ва ниҳоят, ҳастии моро муайян намудааст. Хама ба бузургии модар сари таъзим фуруд овардаем ва дар тамоми корҳо бо ёди ӯ амал менамоем, чун муқаддастарин кас бароямон аст.

Месазад, ки атрофи тарбияи ноқис баъзе волидон низ андешаронӣ намоем. Ҳангоме ки худ волидон ба корҳои зишт-майнушӣ, бадахлоқӣ, дудӣ, истифодаи суханҳои қабех, гораггарӣ одат карда бошанду дар ҳузури фарзандон ин амалҳои худро пиёда намоянд, оё фарзандонашон метавонад аз онҳо чизе биомӯзд? Идеали бача ё духтар, ки дар чунин муҳит умр ба сар мебарад, кӣ буда метавонад? Чаро қисми бештари ҷавонон ё наврасон ба сухани волидон кам аҳамият медиҳанд? Оё дар ҳақиқат, худ онҳо дар назди фарзандони хеш намунаанд? Албатта, ҳамаи ин суолҳо ҷавобҳои амиқи хешро хоҳонанд. Ба ҳамин тариқ, дидаю дониста гуноҳро танҳо бар сари фарзандон бор кардан ҳам аз рӯи инсофу адолат нест. Ва ҳамаашон аз модарон вобаста аст. Чунон ки мушоҳидаҳои нишон медиҳанд, фарзандон – писарону духтарҳо аз падар дида бештар ба модаронашон наздиканд. Шояд ин аз он сабаб бошад, ки модарон синаи раҳм, меҳрубон, нисбатан мулоимрафтору мулоимгуфторанд.

Аз рӯи ҳамин ақида ба назар мерасад, ки модарон дар тарбияи фарзандони хеш саҳми бештаре доранд. Қисми зиёди умри кӯдак дар ҳалқаи пайвандон мегузарад, новобаста ба он, ки ӯ дар кучо – дар боғча ва ё дар мактаб таълим мегирад, илму маърифат, ахлоқу одоб меомӯзад.

**Гиёев Меҳроб, донишҷӯи бахши 3-юм
гр 430103**

Шӯрои занон дар донишқада

Шӯрои занон яке аз ташкилотҳои ҷамъиятии Донишқада буда, дар тарбияи ахлоқии донишҷӯдухтарон ва омӯзгорони ҷавон нақши муҳим дорад. Ин Шӯро дар якҷоягӣ бо духтарони Донишқада дар ҷорабиниҳои сиёсӣ, фарҳангӣ ва маданият фаҳмондадиҳии сиёсати имрӯзаи давлати тоҷикон муташаккилона иштирок менамоянд. Махсусан, ҷалб кардани духтарон ба сексияҳои варзишӣ, спартакиадаҳо, маҷлисҳои воҳӯриҳо, конференсия ва маҳфилҳо хеле назаррас мебошад. Бо ташаббуси Шӯрои занон дар арафаи таҷлили “Рӯзи модар” воҳӯрии фаъолзанони вилояти Хатлон бо донишҷӯдухтарон ва занони Донишқадаи энергетикӣ Тоҷикистон дар мавзӯи нақш ва ҳуқуқи зан дар ҷомеа, сатҳи ҷинояткори дар миёни занон, иҷроиши “Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд”, “Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи танзими ҷашну маросимҳо” гузаронида шуд.

Маҳбуба Ҷалилова, раиси Шӯрои занони Донишқада

Ҳамкориҳо меафзоянд

Соли сипаришуда Донишқадаи энергетикӣ Тоҷикистон бобати рушди муносибатҳои байналхалқӣ бо ҷаҳон муассисаҳои таҳсилоти олии дохил ва хориҷи кишвар шартномаҳои ҳамкорӣ ба имзо расонид. Инчунин дар соли таҳсили 2014-2015 бо Донишқадаи намояндагони якҷанд муассисаҳои олии хориҷ ва дохил хоҳиши ҳамкорӣ намудан доранд.

Хайрулло Назаров ректори Донишқада зимни суханронии худ қайд карданд, ки ҳамкорӣ бо муассисаҳои олии касбии хориҷиву ватанӣ асосан дар самти таҷрибаомӯзӣ, пешбурди якҷояи корҳои илмию методӣ, аспирантура ва дигар самтҳо равона шудааст. Дар соли 2014 ҳамкориҳои Донишқада бо муассисаҳои хориҷи кишвар дар сатҳи лозима ба роҳ монда шуда буд. Дар ин давра Раёсати Донишқада бо Донишгоҳи давлатии электротехникӣ Санкт – Петербург ба номи В.И. Ульянов (Ленин), Донишгоҳи давлатии энергетикӣ Иваново ба номи В.И. Ленин, Донишгоҳи давлатии Петрозавод, Донишгоҳи давлатии Марий, Донишгоҳи давлатии агротехнологии Рязан ба номи П.А. Костычёв, Донишгоҳи давлатии нафту техникӣ Уфа, Донишгоҳи давлатии Урали ҷанубӣ, Донишгоҳи федералии Қафқози Шимолӣ, Донишгоҳи давлатии педагогии Томск ва Донишгоҳи давлатии техникӣ Қирғизистон ба номи И. Раззаков шартномаҳои ҳамкориро ба имзо расонидааст.

Дар самти тайёр намудани мутахассисони дорой дараҷа ва унвони илмидошта Донишқада бо Донишгоҳи Миллии Тоҷикистон, Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон ба номи М.С. Осимӣ, Донишгоҳи Давлатии Қўрғонтеппа ба номи Н. Хусрав, Донишгоҳи тичорати Тоҷикистон, Пажӯҳишгоҳи кимиёи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пажӯҳишгоҳи об ва проблемаҳои гидроэнергетикӣ ҳамкорӣ дорад. Дар ин муассисаҳои илмӣ ва таълимӣ 11 нафар устодони Донишқада ҳамчун аспирантони шуъбаи ғойбона ва унвонҷӯён корҳои илмиашонро пеш мебаранд.

Дилшод Қурбонӣ, донишҷӯи бахши дуюми гурӯҳи 700401

Тоҷикистони офтобрӯя

Чумхурии Тоҷикистон яке аз минтақаҳои офтобрӯя ба шумор рафта, дар маҷмаи хуби ҷуғрофӣ ҷой дорад. Чун Тоҷикистон минтақаи офтобрӯя ном гирифтааст, пас бояд нерӯи офтобро низ самаранок истифода бурд. Дар ҷаҳони имрӯз бо тараққиёти илму техника аз нерӯе, ки офтоб ҳар даму ҳар соат мепояд, нерӯи электрикӣ истифода менамоянд. Бояд таъкид кард, ки дар Тоҷикистон ин имконият ба мо даст додааст. Дар Чумхурии соҳибистиклоли мо рӯзҳои офтобӣ то ба 300 -320 рӯз мерасад.

Ҳамчунин имконияти хуби сохтани нерӯгоҳи барқии офтобӣ ҷой дорад.

Чун ҳадафи мо расидан ба истиқлолияти энергетикӣ, пас мо низ ин ҳадафро аз мадди назарамон набояд дур созем. Табдили ин намуи энергия ба нерӯи электрикӣ масрафи ками маблағро талаб менамояд. Ин намуи энергияро ба энергияи электрикӣ табдил додан аз масолеҳҳои нисбатан истифода менамояд. Дар навбати худ масолеҳҳои нисбатан арзиши нисбии паст доранд.

Мо бо ин роҳ метавонем талаботи шабонарӯзии аҳолии дохили чумхуриамонро ба нерӯи барқ қонеъ гардонем. Пас, он нерӯе, ки дар нерӯгоҳҳои барқии оби кишварамон истифода мешавад, ба давлатҳои хориҷи кишвар интиқол дода, тараққиёти чумхуриро вусъат диҳем. Бо анҷоми ин тадбирҳои имконияти хуби ҳалли як ҳадафи стратегӣ, яъне «расидан ба истиқлолияти энергетикӣ», ки Президенти кишварамон Эмомалӣ Раҳмон дар бисёр вохӯриҳои таъкид менамояд, даст медиҳад.

Ногуфта намонад, ки таъсири энергетика ба инкишофи фарҳангу маънавият хеле бузург буда, аз равшанӣ ва гармие, ки энергетика фароҳам меоварад, сатҳи дониш ва оромии ҷомеа амику васеъ вусъат ёбад. Таъминот бо нерӯи барқ имконият медиҳад, ки инсон техникаи навро эҷодкоруна ба вучуд оварда, инкишоф диҳад.

Бобочон Шамсуллоев
донишҷӯи бахши 3 –юми гуруҳи
430101А

Саҳми тоҷикон дар рушди арзишҳои фарҳанги миллӣ

Ҳукумати чумхурий аз нахустин рӯзҳои ташаккули истиқлоли миллӣ ба нерӯҳои ақлонии мамлакат аҳамияти аввалиндараҷа зоҳир менамояд. Бо истифода аз имкониятҳои мавҷуда дар мавриди рушди тамоми маданият, анъанаҳои миллӣ, забон ва арзишҳои маънавий, дину мазҳаби қулли халқу миллатҳои маскунӣ Тоҷикистон ва хифзи ёдгориҳои таърихӣ фарҳанг, меъморӣ санъату адабиёт, таълими самарабахши забони русӣ ҳамчун забони муоширати байни миллатҳо, инчунин бо дарназардошти аҳамияти байналмилалӣ аз ҳақиқати забони англисӣ ва дигар забонҳои хориҷӣ ба пешрафти ҳаёти ҷомеа тақони нав бахшид.

Қабули қарори Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон оид ба ҷашнгирии 1100-солагии таъсиси давлати Сомониён дар ҳаёти фарҳангии кишвар тақони ҷиддӣ гардид. Таҷлили ҷашни давлатдории Сомониён ба андешаи роҳбарияти давлати соҳибистиклол моҳияти амиқе дошт. Зеро рӯчу ба таърихи халқи худ, боҳабар кардани вай аз фарҳанги ғанӣ ва анъанаи боарзиши давлатдорӣ ба чунин ҳулоса меовард, ки халқи дорои маданияти бузург ва сулҳпарвар ҳеҷ гоҳ табиатан ба ҷанг майл надорад.

Рӯи поки Шоҳ Исмоили Сомонӣ ва сабаку таҷрибаи ниёғони ҳақталоши ориёӣ ба пирузии хиради солим шукӯҳу ҷалол бахшида, Тоҷикистон ба ҳонаи умеду ифтихори қулли тоҷикзабонони олам табдил ёфт. Бо раҳми офаридгору заҳматҳои пайғиронаи Сарвари тоҷикони зебодӣ сулҳу ваҳдати деринтизор омад.

Бо фармони Президенти Чумхурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бори аввал бо унвони олии Ватан-Қаҳрамони Тоҷикистон сазовор шудани се чеҳраи намоёни илму фарҳанг ва адабиёти тоҷик, аввалин Президенти академияи улуми Тоҷикистон, сардафтари адабиёти муосири тоҷик устод Садриддин Айни, яке аз муаррихони шинохтаи Иттиҳоди Шӯравӣ, муаллифи китоби беэвабли «Тоҷикон» академик Бобочон Ғафуров ва шоири халқии Тоҷикистон, сарояндаи сулҳу осоиш устод Мирзо Турсунзода боз як ғамхорию талоши Сарвари давлат ҷиҳати кадронию гиромидошти заҳматҳои беназир олимону адибони забардасти тоҷик аст.

Як ҷиҳати муҳими дастоварди соҳаи фарҳанги халқи тоҷик аз он иборат аст, ки робитаи фарҳангии Тоҷикистон бо мамлакатҳои хориҷи дуру наздик вусъат ёфт. Бо пешниҳоди Сарвари давлати Тоҷикистон ва мувофиқа бо роҳбарияти олимақоми кишварҳои ҳамсоя, аз ҷумла Федератсияи Россия ва Чумхурии Узбекистон баргузорию рӯзҳои адабу ҳунар дар мамолики ҳамдигар, рӯзҳои фарҳангии Чумхурии Тоҷикистон дар Федератсияи Россия ва рӯзи Тоҷикистон дар ЮНЕСКО ғояи боварибахши эҳёи анъанаҳои қаблӣ, робитаи устувори зинӣи кишварҳои дӯсту бародар буд.

Мусаллам аст, ки мақому манзалати ҳар миллат ба андозаи саҳми он дар рушди тамаддуни ҷаҳонӣ ва маънавияти башарӣ, илму адаб, ҳунару санъат ва пурғановат сохтани маҳзани арзишҳои олии инсонӣ муайян карда мешавад. Ворид гардидани маҷмаи ёдгориҳои таърихӣ Сарзми панҷазорсола ба мероси умумиҷаҳонӣ фарҳангии ЮНЕСКО худ як дастоварди бузург ва эътирофи кадрҳои манзалати мероси ниёғони мо дар тамаддуни башарӣ мебошад. Ҳоло ҳафт ёдгориҳои нодири дигар барои ворид намудан ба рӯйхати ин созмони бонуфуз пешниҳод шудааст.

Аз ҷониби Созмони Милали Муттаҳиди ҷашни байналмилалӣ эълон гардидани Наврӯзи Аҷам ба рушди минбаъдаи фарҳанги мо ва афзудани обрӯи эътибори Тоҷикистон дар арсаи ҷаҳон тақони тозае бахшид. Боиси ифтихор аст, ки дар давраи истиқлолият аҳли санъат ва ҳунари тоҷик ҳамчун парчамбардорони фарҳанги бостонии миллати мо дар бонуфузтарин саҳнаҳои мамолики Шарқу Ғарб бо маҳорати баланд ҳунарнамоӣ карда, Тоҷикистониёро ба ҷаҳониён ба таври сазовор муаррифӣ сохтанд ва таваҷҷуҳи оламиёро ба тамаддуни бостонӣ, осори гаронбаҳои таърихӣ ва анъанаҳои пурғановати миллии мо ҷалб намуданд.

Ёрмахмад Шарифов, саромӯзгори кафедраи «Фанҳои гуманитарӣ»

РАВАНДИ ТАЪЛИМ ДАР ДОНИШКАДА

Раванди таълим дар Донишкада дар асоси стандартҳои давлатии маълумот вобаста ба иқтисосҳо, нақшаҳои таълимӣ намунавӣ дар асоси он таҳия гардида, ки аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон тасдиқ гардидаанд ва нақшаҳои таълимӣ корӣ, инчунин ҷадвали раванди таълим ба роҳ монда шудааст.

Дар асл дар Донишкада 103 нафар устодон кор мекунад, ки 67 нафари онҳо (65,05%) устодони штатӣ мебошанд.

Аз миқдори умумии омӯзгорон 12 нафарашон (11,65%) дорои дараҷаи номзади илм мебошанд.

Дар Донишкада аз рӯи 3 намуд нақшаҳои таълимӣ раванди таълим ба роҳ монда шудааст. Роҳбарият ва устодони Донишкада саъю кӯшишро ба ҳарч медиҳанд, ки талаботи аз тарафи Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон нисбати пешрафти раванди таълим ва тарбия ба миён гузошташударо ба пуррагӣ иҷро намоянд ва Донишкада барои рушди соҳаи энергетикаи чумхурий кадрҳои баландиқтисоси ба талаботи замона мувофиқро тайёр намояд.

Зафар Ҷойлоев, сардори Департаменти таълим

**Маҳкум намудани шомилшавии
чавонон ба сатҳи ташкилотҳои
террористии экстремистӣ, аз
ҷумла, дар муковиматҳои Сурияю
Ироқ**

Дар Донишкадаи энергетикӣи Тоҷикистон оид ба тарбияи ҳуқуқии донишҷӯён кори муайяне ба ҷо оварда мешавад. Ҷунонҷӣ, сифати таълими фанни «Ҳуқуқи инсон» баланд бардошта, бо кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ мунтазам сухбату вохӯриҳо гузаронида мешаванд.

Дар Донишкада оид ба пешгирии ҳодисаҳои номатлуби нашъамандию нашъачаллобӣ, шомил будан ба ташкилотҳои террористии экстремистӣ ва ифротгарой тадбирҳо андешида мешаванд.

Терроризм ин содир намудани амалҳои мебошанд, ки ба одамон хатари марг ба миён меоваранд, истифодаи он мақсади ҷисман бартараф кардани рақиби сиёсӣ, вайрон кардани беҳатарии ҷамъиятӣ, тарсонидани аҳолии ё расонидани таъсир барои аз тарафи ҳокимият қабул кардани қарорҳо мебошад.

Зӯроварӣ, зулм, фишороварӣ, таҳқир ва паст задан шаъну шарафи инсон, хусусан, гурӯҳҳои дигари этникӣ аз ҷониби ҷомеа ва давлат мумкин аст эътирозро ба вучуд оварад, ки он мумкин ба ифротгарой оварда расонад. Ба ҳамаи мо аз таърих маълум аст, ки идеологияҳои ифротгарой, ҳамчун ҳодисаи сиёсӣ ба миён меоянд. Ифротгарой зухуроти аз ҷониби ашхоси ҳуқуқӣ ва воқеӣ дар шакли амалҳои воқеан ҷапгаро инъикосёфтае мебошад, ки ба бенизомӣ, тағйири сохти конститусионӣ дар мамлакат, ғасби ҳокимият ва аз онҳо худ кардани ваколатҳои он, барангехтани низои наҷодӣ, миллий, иҷтимоӣ ва динӣ даъват мекунад.

Ифротгароёни динӣ аз ҷиҳати динӣ асосноккунии ғайриқонунии бо дин рауйпӯшкардашудае аст, ба зӯран тағйир додани сохти давлатӣ ё бо роҳи зӯрӣ ғасб намудани ҳокимият, ҳалалдор кардани истиқлолият ва яқпорчагии давлат, бо ин мақсад барангехтани душманӣ ва бадбинии динӣ равона карда шудааст. Дар марҳалаи кунунӣ мафҳуми ифротгароии динӣ муқаррароти устувори динӣ ё яке аз намудҳои шуури динии муосир фаҳмида мешавад. (сарфи назар аз он ки дар заминаҳои гуногуни динӣ зухуроти тамоили ифротгарой сабабҳои гуногун дорад). Дар бораи ифротгароии динӣ ҳамчун ҳодисаи маҳсусе суҳан рондан мумкин аст, ки оғози арзи вучуд кардани он ба солҳои 70-80-уми қарни XX рост меояд. Инро мо дар Шарқ дар мисоли ҳаракатҳои «Толибон», «Ал-қоида» ва «Ҳизб-ут-таҳрир» мушоҳида карда метавонем. Тоҷикистон бо ҷумҳурии ҳамсояи Афғонистон ҳаммарз аст ва шояд ин омил сабаб гашта, ки дар ҷумҳурии мо ҷинойтҳои хусусияти экстремистидошта

бештар ба ҷашм мерасанд ва ба ҳаёти ошоштаи мардум таҳдид мекунанд. Воқеан, ҷумҳурии мо хусусиятҳои хоси худро дорад ва мақоми ҳаммарзӣ яке аз онҳост. Агар шумо шаҳру ноҳияҳои Ҷумҳуриро хуб донед, дарк хоҳед кард, ки барои ба ягон ҷумҳури рафтани, лозим меояд, ки марзи давлати ҳамсояро убури намой. Мо бо Афғонистон рафтуомади озод, яъне бераводид дорем. Шояд ин омилҳо сабаб бошанд, ки гурӯҳҳои ғайриқонунии экстремистӣ ин минтақаро мавриди ғайриқонунии худ қарор дода бошанд ва ба ҳар ҳол ба фикри ман омилҳои дигаре ҳам ҳаст.

Иҷрои қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мубориза бар зидди терроризм» ва «Дар бораи мубориза бар зидди экстремизм» аз ҳар яки мо масъулиятро хушёрӣ сиёсӣ, имону эътиқоди қонуни бар принсипҳои умумибашариамонро талаб менамояд. Чи хеле, ки Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми худ ба маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки (23.01.2015) баргузор гардид иброз дошт. «...Ин ҳодисаҳо бори дигар исбот намуданд, ки терроризм ва экстремизм аз як ҷониб чун вақои аср хатари глобалии ҷиддӣ буда, аз ҷониби дигар, амволи он гӯвоҳ аст, ки террорист ватан, миллат ва дину маънавият надорад, балки як таҳдиде ба ҷомеаи ҳамагон ва ҷони ҳар як сокини сайёра аст. Ин зухуроти фалокатбор ҳеҷ умумияте бо дин, аз ҷумла, бо дини мубини ислом надорад ва бо истифода аз номи ислом ба хоҳири ҳадафҳои сиёҳу ғаразнокӣ сиёсӣ содир карда мешавад. Ва ин масъаларо дар ҷорабинҳои сатҳи олии, аз ҷумла, аз минбари баланди Созмони Милли Муттаҳид борҳо иброз дошта будам ва имрӯз бори дигар изҳор менамоям, ки номи поки исломро бо зухуроти даҳшатноку нафратовари терроризм олула кардан иштибоҳи маҳз аст».

Бинобар ин моро зарур аст, ки пеши роҳи ифротгароиро гирем ва ба ин гуна равиҳо роҳ надихем. Мо чавононро бояд дар руҳияи ватандӯстию ватанпарварӣ тарбия намоем, то ин ки сазовори даври замон бошанд.

**Сафаркул Гулмирзоев, омӯзгори
кафедраи «Фанҳои гуманитарӣ»**

**Проблемаҳои ҳозираи маданияти
миллии тоҷик**

Тоҷикистон 10 соли истиқлолияти миллии худро паси сар карда, ба асри XXI бо қадамҳои устувор ворид гардид. Лекин, дар назди халқи тоҷик масъалаҳои муҳими маданият, иҷтимоӣ, иқтисодӣ истодаанд, ки халли онҳо ба дӯши шаҳрвандон, ва маҳсусан чавонон ҳавола гардидааст. Яке аз онҳо масоили худшиносии миллий ва ифтихори миллий мебошад, ки оид ба он Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон аз рӯзи аввали ба сари қудрат омаданаш дар ҳар як баромади худ

маҳсус таъкид карда мегузарад. Масалан, дар баромадҳои ӯ бо номи «Сабакҳои таърих ва озмоишҳои мактаби истиқлолият», «Шоҳроҳи абрешим – пули заррини гузашта, имрӯз ва оянда», «Руҳи ҷовидонаи Бохтар ва Ваҳши ҳаётбахш», «Тоҷикон дар оинаи таърих», «Дирӯз ва имрӯзи Тоҷикистон», «Давраи тиллоии тоҷикон» ва ғайра оид ба ин масъала суҳанронӣ намудааст.

Руҳу равони фарзанди фарзонаи халқ Бобоҷон Ғафуров шод бод, ки шоҳасари безаволи ӯ «Тоҷикон» воқеан шиносномаи миллати мо гардида, барои ташаккули худшиносии миллий ва рушди тафаккури таърихӣ мардуми мо хизмати арзанда намуд. Ин марди бузург аз осорхонаи беинтиҳои таърих осори тамаддун ва мероси фарҳангии миллати тоҷикро зарра-зарра ҷамъ оварда, ба риштаи таҳрир кашид, танзиму даврандӣ кард ва ба оламиён исбот намуд, ки тоҷикон қадимтарин сокинон ва соҳибони ин марзу бум буданд ва ҳастанд. Асари «Тоҷикон» воқеан шуълае буд, ки ба саҳифаҳои таърихи фаромӯшгаштаи миллати тоҷик равшанӣ андохта, падидаҳои худшиносии ифтихори миллиро ба бор овард ва ба фарзандони бедордиду фидоӣ рӯҳу мадор бахшид. Вазифаи мо ин аст, ки ин падидахоро пойдор ва устувор намоем. Лекин, имрӯз на ҳар як намоёндаи мардуми тоҷик ва ҳатто на ҳар як соҳибмаълумот ин китобро бо нӯги қалам мутолиа намудааст. Маҳсусан, чавонон, ки ояндаи давлату миллат ҳастанд, ин дастури бебахоро китоби рӯимизии худ намуда, дорони ҳисси ифтихори миллий гарданд.

Дар яке аз баромадҳои Президентии Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон гуфтааст: «То он даме, ки худшиносии таърихӣ миллат, ифтихор аз мансубияти миллий дар шуури ҳар як фард, аз қорғару деҳқони оддӣ сар карда, то райси ҷумҳур пайдо нагардад, то он даме, ки манфиати миллий ба ҳар як шаҳрванд арзиши олии нагардад, то он даме, ки обрӯю эътибори ҳар як шаҳрванд аз хизмат ба Ватан, миллат муайян нагардад, давлати соҳибхитёрро бо тамоми ҷузъиёташ ташкил кардан аз имкон берун менамояд». Роҳи худшиносии миллий дар назари мардуми тоҷик, арзиши муайян пайдо кардани тоҷик аст, новобаста ба мансубияти маҳаллии он. Ин маънои онро надорад, ки нисбат ба дигар халқу миллатҳои, ки ҳамроҳи мо бародарона зиндагӣ мекунанд, безътиной кард. Ҷарғиз, ҷунки ҷунин гузориши масъала ба миллатчиғӣ мебарад.

**Парвиз Мирзоев, омӯзгори кафедраи
Фанҳои гуманитарӣ**

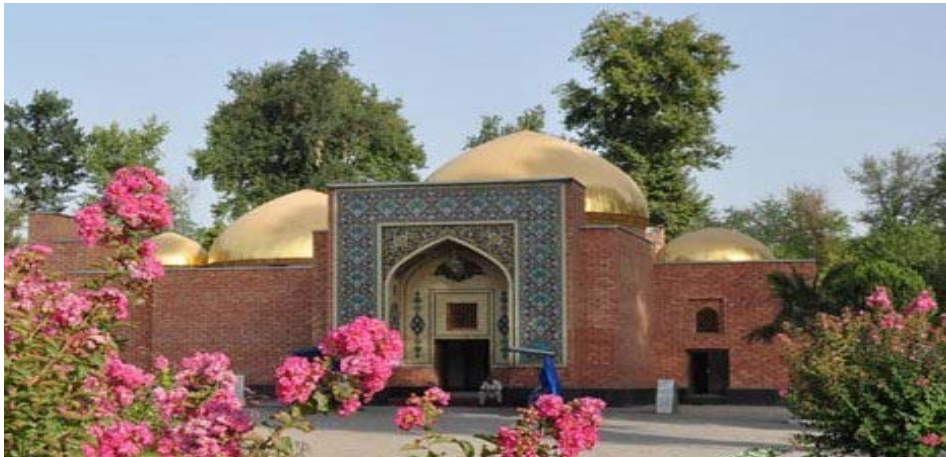
Ба пешвои 700 солагии Мир Сайид Алии Ҳамадонӣ

Ривоятҳо дар бораи Мир Сайид Алии Ҳамадонӣ

Мир Сайид Алии Ҳамадонӣ яке аз олимони бузурги фалсафа, иллоҳиёт ва адаби ширинсухани форсу тоҷик ба шумор меравад. Асарҳои ӯ дар китобхонаҳои машҳури Эрон, Покистон, Ҳиндустон ва Тошканд маҳфузанд. Дар ганҷинаи Пажӯҳишгоҳи ховаршиносии шаҳри Душанбе 52 асари ӯ гирдоварӣ шудааст.

намоӣ. Ниҳоят Амир Темур ночор шуда, мулки Кӯлобро ба Сайид Алии Ҳамадонӣ тухфа мекунад.

Сайид Алии Ҳамадонӣ баъди ба кишвари Кашмири сеҳрнок расидан дар музофоти Кабарсавод бо як гурӯҳи олимони он диёр вохӯрду байни онҳо баҳси домандоре сурат гирифт. Яке аз он уламо, ки дар заковат машҳури дунё буд, ба Сайид Алии Ҳамадонӣ соатҳои тӯлонӣ баҳсу мунозира кард. Ахиран саволу ҷавоб дар атрофи гове, ки назди маъбадхона буд,

Мир Сайид Алии Ҳамадонӣ хангоми яке аз сафарҳои дар Хатлон муддате истиқомат ихтиёр карда, аз Амир Темур хошиш мекунад, ки мулки Хатлонро ба ӯ ҳада созад. Амир Темур ин дархости ӯро рад мекунад. Сайид Алии Ҳамадонӣ аз ин ранҷида, ба сӯи Самарқанд ҳасҷубаеро баҳри ҳалокати Амир Темур мепартояд. Ҳамин вақт Баҳовиддини Накшбанди Балогардон, ки дар Самарқанд мезистааст, он ҳасҷубаро аз ҳаво дошта гирифта, назди Амир Темур мебарад ва иброд мебарад, ки Сайид Алии Ҳамадонӣ аз ин рафтори ту дар ғазаб шуда, туро ана ба ҳамин ҳасҷуба ҳалок месозад. Агар мулки Кӯлобро ба ӯ набахшӣ, ҳалокати ту ногузир аст. Амир Темур ин дафъа ҳам розӣ намешавад. Боз Сайид Алии Ҳамадонӣ ҳасҷубаи дигареро равон мекунад ва боз Баҳовиддини Балогардон онро аз ҳаво дошта мегирад. Ба Амир Темур мегӯяд, ки ман дигар қудрат ва тавонӣ надорам. Яқин ҳасҷубаи дигар туро несту нобуд мекунад. Салоҳи қор он аст, ки дархости Алии Ҳамадониро иҷро

авҷ мегирад.

Ҳалли ин масъала он буд, ки вазъи гов муайян карда шавад. Олими кашмирӣ аввалан ба ин савол ҷавоб доданӣ шуда мегӯяд, ки гов дар вучуди худ гӯсола дорад, ки пешонаи он мисли пешонаи модараш сафед аст. Сайид Алии Ҳамадонӣ ҳарфи худро тавзеҳ дода, илова мекунад, ки аслан пешонаи гӯсола сафед нест, балки нӯги думаш сафед аст. Гӯсола дар шиками модараш тавре хоб аст, ки сафедии нӯги думи гӯсола дар пешонааш ҷой гирифтааст. Барои аниқ кардани фикрҳои мухталиф бошандагони он ҷо говро сар мебуранд ва гӯсоларо мебинанд, ки воқеан пешонааш не, балки нӯги думаш сафед будааст. Мӯбади кашмирӣ аз мағлубияташ дар назди қавми хеш шармсор гашта, ҳамон замон ба ҳаво парвоз карда, ногаҳон аз чашм нопадид мешавад. Ҳазрати Алии Ҳамадонӣ қашши пояшро ба ҳаво мепартояд ва дар як мижа задан

мӯбади мағлубшуда дар ҳаво пайдо мешавад. Ҳар гоҳ ки боло баромаданӣ мешавад, он қашш ба сари ӯ бархурда ба сӯи замин сарозераш мекунад. Оқибат ба зарбаи пай дар пайи қашши соҳибқаромат мӯбад ба назди қавмаш шармандавор бармегардад. Баъди он, ки пири хиради кашмирӣ дар пеши Сайид Алии Ҳамадонӣ муттаҳам мегардад, ҳама қавми ӯ дини исломро қабул карда, то охир ба ӯ содиқ мемонанд. Аз ҳамин давр сар карда, на танҳо дини мубини ислом, балки забони форсӣ-тоҷикӣ низ дар ин ноҳияи Ҳиндустон авҷу барори тоза пайдо кард.

Маъруф Камолов, донишҷӯи бахши авали гурӯҳи 430103 а

ҒОЛИБОНИ МО

Ортиқов Муҳиддин донишҷӯи бахши 4-уми гурӯҳи 430103 соли гузашта барои иштироки Ҷамолаи дар мусобиқаи ҷумҳуриявии тирпаронӣ аз камони пневматикӣ миёни ҷавонон дар шаҳри Душанбе бо ифтихорнома сарфароз гардонид шуд.

Ҳамчунин соли сипарिशуда донишҷӯи Донишқада дар олимпиадаи ҷумҳуриявии донишҷӯи мактабҳои олии Ҷамолаи иштирок намуда, соҳиби ҷойҳои намоён ва ифтихорномаҳои Вазорати маориф ва илм гардиданд. Аз ҷумла донишҷӯи бахши 3 ихтисоси 1 – 430101 “Нерӯгоҳҳои барқӣ” Шамсуллоев Бобочон аз фанни физика сазовори ҷойи дуюм гардид.

Бартарияти маркази барку гармидиҳӣ

Имрӯзо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истеъмолкунандагони энергияи электрикӣ зиёд шуда истодааст. Азбаски дар мамлакати мо бештар НБО-и энергияи электрикӣ истеҳсол мекунад, ин нерӯгоҳҳои оби талаботҳои истеъмолкунандагони энергияи электрикӣ дар тамоми як сол ба пуррагӣ таъмин карда наматавонад. Чунки дар фасли зимистон аз сабаби ях кардани пиряхҳо, камшавии оби дар обанборҳо ба назар мерасад. Пас, ба мо зарур аст, ки барои таъмин намудани аҳолии кишварамон ба энергияи электрикӣ аз

Ба мо бехтар аст, ки аз Маркази барку гармидиҳӣ (ТЭЦ) истифода барем. Ин намуди нерӯгоҳ бо якҷанд бартариятҳои хоси худ аз нерӯгоҳҳои оби фарқкунанда аст. Дар ҷумҳурии мо шумораи ин нерӯгоҳ кам аст, лекин дар солҳои охир афзоиш ёфта истодааст. Ҷолиби диққат аст, ки дар ин нерӯгоҳ дар баробари истеҳсоли энергияи электрикӣ ҳамчунон энергияи гармӣ барои гармкунии манзилҳо иморатҳо ва додани оби гарму буг ба соҳаҳои гуногуни истеҳсолот, ба мисли соҳаи кимиёвӣ, бофандагӣ, металлургӣ ва дигарҳо бо мақсади истеҳсолиашон истифода мешаванд.

Дар шаҳри Қўрғонтеппа Маркази барку гармидиҳӣ (ТЭЦ) дар давраи собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ сохта шуда буд, фаъолият мекард, ки як қисми муайяни аҳолии шаҳро бо оби гарм ва бо энергияи электрикӣ таъмин мекард. Ҳоло бошад ин нерӯгоҳ аз фаъолият боз мондааст. Дар шаҳри Душанбе бошад Маркази барку гармидиҳии «Душанбе -1» бо иқтидори 100 мегаватт кор мекунад.

Чи хеле ки дар Паём қайд карда шуд, танҳо дар соли 2014 агрегати якуми навбати аввали маркази барку гармидиҳии «Душанбе -2» бо иқтидори 220 мегаватт ба кор дароварда шуда сохтмони навбати дууми он оғоз гардид, ки соли 2017 бо дар назардошти навбати аввал бо иқтидори 400 мегаватт ба истифода дода мешавад.

Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати расидан ба се ҳадафи стратегии худ – таъмини истиклолияти энергетикӣ, амнияти озуқаворӣ ва раҳо намудани кишвар аз бунбасти коммуникатсионӣ мунтазам талош намуда, дар ин самт барнома ва лоиҳаҳои гуногуни ҳаётан муҳимро амалӣ месозад.

Аз ин рӯ, Тоҷикистон ҷиҳати расидан ба яке аз ҳадафҳои стратегии худ, яъне ба даст овардани истиклолияти энергетикӣ кишвар сазо талош карда истодааст.

Саидзода Ҳуриёду Ҳусейн, донишҷӯи бахши 3-и ғуруҳи 530105.

Робитаҳои хориҷии илмӣ

Тибқи шартномаҳои тарафайн дар соли таҳсили 2014 -2015 1 нафар донишҷӯи курси 4 аз рӯи ихтисоси 530105 – Автоматонии ҳаракатовараҳои барқӣ барои таҳсил ба Донишгоҳи давлатии электротехникии Санкт – Петербург ба номи В.И. Ульянов (Ленин) фиристода шудааст. Ассистенти кафедраи “Автоматонии ҳаракатовараҳои барқӣ” Исмоил Носиров ва Рустам Қаҳоров коромӯзии илмиро дар Донишгоҳи давлатии электротехникии Санкт – Петербург ба номи В.И. Ульянов (Ленин) давом дода истодаанд. Ду нафар омӯзгори ҷавони кафедраи “Таъминоти барқ ва ҳифзи релейӣ” Илҳом Махсумов ва Музаффар Холназаров дар асоси шартномаҳои тарафайн барои коромӯзии илмӣ ба Донишгоҳи давлатии энергетикӣ Иваново ба номи В.И. Ленин фиристода шудаанд.

Бо дастгирии бевоситаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тавассути маркази барномаҳои байналмилалӣ, квотаи байналмилалӣи Президентии “Дурахшандагон” Обидҷони Шаҳобиддин ба Донишгоҳи геологӣ – таҳқиқотии Москва ба номи С. Орджинкидзе ва тавассути квотаи

Федератсияи Россия барои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон Зоир Сармисоқов ба Донишгоҳи давлатии Алтай барои таҳсил ба аспирантура фиристода шуданд. Ассистенти кафедраи “Нерӯгоҳҳо ва шабакаҳои барқӣ” Насим Раупов ва ассистенти кафедраи “Автоматонии ҳаракатовараҳои барқӣ” Ашуралӣ Раҳматуллоев дар шӯъбаи рӯзонаи аспирантураи Донишгоҳи давлатии техникийи Қирғизистон ба номи И. Раззақов таҳсилдоранд. Ассистенти кафедраи “Таъминоти барқ ва ҳифзи релейӣ” Нурмаҳмад Шарипов дар курси 2-юми шӯъбаи рӯзонаи аспирантураи Донишгоҳи Давлатии Техникии ба номи И.И. Палзуноваи шаҳри Барнаули Федератсияи Русия аз рӯи ихтисоси 05-14-04- дар мавзӯи “Энергоустановки на основе возобновляемых видов энергии” таҳсилдоранд.

Дар соли гузашта 4 нафар омӯзгор ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Федератсияи Россия барои коромӯзии илмӣ ва 5 нафар омӯзгорони ҷавони Донишқада барои таҳсил ба шӯъбаи рӯзонаи аспирантураи муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Федератсияи Россия ва Ҷумҳурии Қирғизистон фиристода шудаанд.

Моҳи октябри соли ҷорӣ мудири кафедраи “Электроникаи квантӣ ва таҷдидҳои электроникаи оптикӣ” – и Донишгоҳи давлатии электротехникии Санкт – Петербург ба номи В.И. Ульянов (Ленин) доктори илмҳои техникӣ, профессор Афанасев Валентин Петрович дар самти табодули таҷрибаи омӯзгорон барои хондани курси лексия ба Донишқада даъват шуда буд.

Бо мақсади аз наздик шинос шудан бо фаъолияти Донишқада намояндагони Донишгоҳи давлатии нафту техникийи Уфа, Донишгоҳи давлатии агротехнологии Рязан ба номи П.А. Костычёв ва намояндагони Донишгоҳи электротехникии шаҳри Санкт-Петербург (ЛЭТИ), ба номи В.И. Ульянов (Ленин) ташриф оварда буданд. Ҳангоми ташрифи меҳмонон онҳоро намояндагони Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамроҳӣ намуданд.

Фирдавс Бобоқонов, саромӯзгори кафедраи “Сохтмони гидротехникӣ ва фанҳои умуми техникӣ”

НУРАФШОН

Нашрияти Донишқадаи энергетикӣ Тоҷикистон

МУҲАРРИРИ МАСЪУЛ
Абдуалиев Бахтиёр

ТАРРОҲ
Ҷураев Рустам

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:
Хайрулло Назаров
Диловаршо Исоев
Кибриё Мирзоева
Зарина Шарифова

Нишонаи мо: 735140, шаҳри Қўрғон-теппа куч. Бобочон Ғафуров -27 Донишқадаи энергетикӣ Тоҷикистон
Телефонҳо: 918-95-22-51, 918-67-43-18. E-mail: Juraev-rustam@mail.ru. Web: www.det.tj
Рӯзнома мохе як маротиба дар Маркази инноватсионӣ ва парки технологияи Донишқадаи энергетикӣ Тоҷикистон нашр мешавад.

